

INSTITUTE OF PHILOSOPHY

Faculty of Humanities, Eötvös University, Budapest

Theoretical Philosophy Forum

Monday 4:00 PM Room 208 Puskin u. 3, Budapest

Web site: <http://philosophy.elte.hu/tpf>

Contact: László E. Szabó (organizer) leszabo@philosophy.elte.hu

The Forum is open to everyone, including students, visitors, and faculty members from all departments and institutes! The 60 minute lecture is followed by a 10 minute break and a 30-60 minute discussion. The language of presentation is English or Hungarian.

March 2007

5 March 4:00 PM Room 208 (Puskin u. 3)

János Farkas

Institute for Philosophical Research, Hungarian Academy of Sciences, Budapest

Megjelenő mozgás és igaz mozgás

(Apparent motion vs. true motion)

Untig emlegetett kanti toposz a „kopernikuszi fordulat”, amelyet azonban többnyire inkább csak laza metaforikus értelemben használunk, holott e kifejezés mögött Kantnál pontos és határozott fizikai meg gondolások állnak, a newtoni elmélet mélyreható elemzése és interpretációja. Newton ismert módon különbséget tett az abszolút vagy valóságos (igaz), illetve relatív vagy látszólagos (apparens) idő, tér, mozgás között. Kant az ebből adódó nehézségeket újabb megkülönböztetések bevezetésével igyekszik megoldani. A valóságos mozgás tudományos eszközökkel megkülönböztethető a pusztán viszonylagos mozgástól, de nem tekinthető abszolút – vagyis az abszolút térben végzett – mozgásnak. Az abszolút tér szükségszerű érzefogalom, idea, és mint ilyen nem valóságos. A relatív mozgás ugyanaz, mint a megjelenő mozgás, de ami jelenség, az nem ab ovo látszat. Amit Kopernikusz csak hipotézisként feltételezett, annak az égitestek mozgását meghatározó mozgástörvények teljes bizonyosságot adtak.

12 March 4:00 PM Room 208 (Puskin u. 3)

Miklós Márton

Department of Philosophy, Faculty of Law and Political Sciences Eötvös University, Budapest

A mentális antirealizmus esélyei

(Perspectives of mental anti-realism)

Az előadás során egy olyan általános érvelési stratégiát kívánok bemutatni az úgynevezett mentális reprezentációkkal kapcsolatos antirealista álláspont mellett, amely egyaránt érvényesnek tart két, véleményem szerint egyformán érvényes, de sokak szerint egymásnak ellentmondó állítás:

1. Nincsenek mentális reprezentációk.
2. Az úgynevezett Népi Pszichológia terminusait felhasználó mondatok lehetnek igazak.

Véleményem szerint tehát az 1. tétel elfogadása nem von maga után semmiféle nyelvi reformra vonatkozó igényt. Még ha el is fogadjuk, hogy nem léteznek reprezentációs tulajdonságokkal bíró mentális jelenségek, szokásos „mentális” terminusainkat használó nyelvünk továbbra is „úgy ahogy van, rendben van”. Ennek kimutatása során a következő állítások mellett próbálok meg érvelni:

1. Abból, hogy a Népi Pszichológia rossz elmélet nem következik, hogy nincsenek reprezentációs mentális jelenségek.
2. Ettől függetlenül jó okunk van azt gondolni, hogy nincsenek mentális jelenségek.
3. Ha a Népi Pszichológia empirikus elmélet, akkor valószínűleg rossz elmélet.
4. A Népi Pszichológiát érdemes egy hasznos fikcióként felfogni, ami lehetővé teszi, hogy kijelentései jórészt továbbra is igaznak fogadjuk el.

19 March 4:00 PM Room 208 (Puskin u. 3)

Gábor Kutrovácz

Department of History and Philosophy of Science, Eötvös University, Budapest

Demarkáció-probléma, határmunkálatok, publikus tudományfelfogás

(Demarcation problem, crossing borders, public understanding of science)

Előadásomban a demarkáció-probléma különböző aspektusainak felvázolására és egymásra vonatkoztatására vállalkozom. Míg a demarkáció-probléma a tudományfilozófia tradíciójában került először a érdeklődés homlokterébe, a tudomány és nem-tudomány elválsztásának kérdése eltérő hangsúlyokkal megjelent mind a tudománytörténetben, mind a tudományszociológiában. Ma pedig, amikor az „áltudományok” iránti érdeklődés egyfajta reneszánszát éljük át, a kérdés újrafogalmazható a tudomány társadalmi megítélése, a tudománnyal kapcsolatos publikus műveltség, illetve a tudományba vetett társadalmi bizalom vonatkozásában, melyek a science studies különféle irányzatainak fontos problémái. Ezek a megközelítések néha gyökeresen eltérő előfeltevésekből indulnak ki, és ugyanennyire különböző következtetésekre jutnak, mégis kiegészítik egymást, és együttesen járulnak hozzá a probléma sokoldalú megértéséhez. Az előadás arra törekszik, hogy röviden és világosan bemutassa, az egyes megközelítések hogyan gazdagítják a problematika tárgyalását. Az itt bemutatott megfontolások a Láng Benedekkel és Zemlén Gáborral közösen íródó könyvünk, „A tudomány határai” munkálatainak eredményei, és ízelítőt nyújtanak a könyv tartalmából.

26 March 4:00 PM Room 208 (Puskin u. 3)

Nenad Miscevic

Philosophy, Central European University, Budapest

Philosophy, University of Maribor

Thought experiments, inference and apriority

Thought experiments are rather scenario-based than inference-based. Imagining scenarios, typically particularized ones play the main cognitive and justificatory role, whereas inference typically plays a subordinate role. The knowledge they possibly offer is a posteriori rather than a priori.

The scope of the Forum includes all aspects of **theoretical philosophy**, including: logic and philosophy of formal sciences / philosophy of science / modern metaphysics / epistemology / philosophy of language / problems in history of philosophy and history of science, relevant to the above topics / particular issues in natural and social sciences, important for the discourses in the main scope of the Forum.